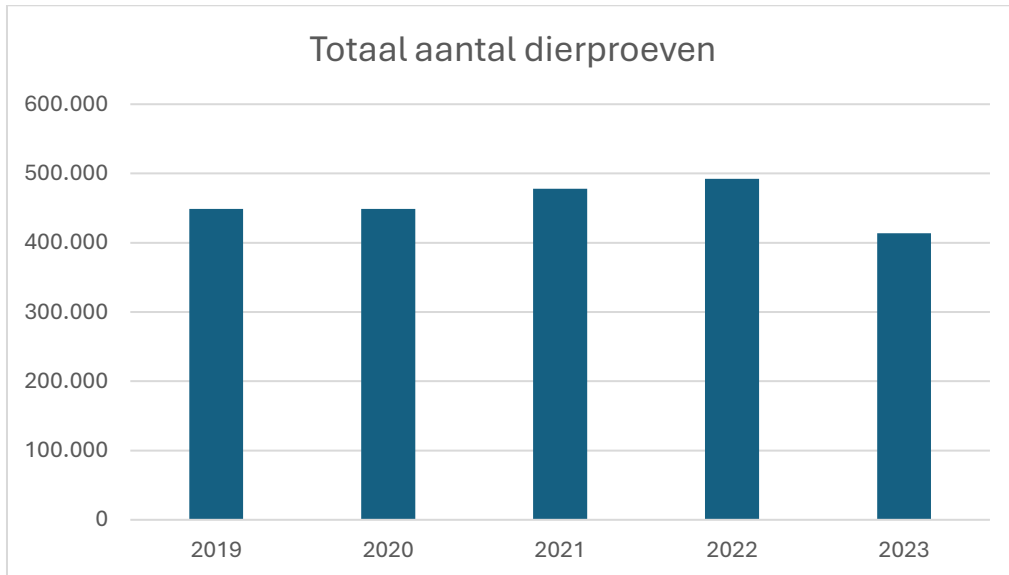

Tabellen afkomstig uit:

Zo Doende 2023

Jaaroverzicht dierproeven en proefdieren van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Totaal aantal dierproeven in de jaren 2019 tot en met 2023

De Zo Doende 2023 is vormgegeven in een nieuw format en bevat dezelfde informatie als voorheen. Het nieuwe format bevat de volgende secties:

- Sectie 1: Dieren voor het eerst gebruikt in dierproeven (excl. hergebruik)
- Sectie 2: Dieren gebruikt in dierproeven (incl. hergebruik)
- Sectie 3: Proefdieren gebruikt voor het creëren en in standhouden van genetisch gemodificeerde lijnen
- Sectie 4: Doden zonder voorafgaande handeling
- Sectie 5: Dieren dood of gedood na gebruik in fok en dieren dood of gedood voor gebruik in fok of dierproef
- Sectie 6: Herplaatsing van dieren

Dit nieuwe format komt voor de secties 1 t/m 3 overeen met het door de Europese Unie gebruikte format voor de presentatie van de aantallen uitgevoerde dierproeven.

Hiermee zijn de cijfers nog beter vergelijkbaar met andere lidstaten. Daarnaast maakt het nieuwe format beter inzichtelijk wat de gevolgen, nu en in de toekomst, zijn van de implementatie van de herziene handreiking [genetisch gewijzigde dieren](#).

In de secties 4 t/m 6 wordt de aanvullende informatie gepubliceerd zoals deze nu ook in de Zo Doende reeds te vinden is, waaronder het doden zonder voorafgaande handeling (sectie 4). Uitsluitend Nederlandse vergunninghouders registreren de categorie doden zonder voorafgaande handeling.

Het totaal aantal dierproeven geregistreerd in 2023 (= 413.746), bestaande uit sectie 2, 3 en 4, minus het aantal dieren gedood zonder voorafgaande handeling (= 50.598) is het aantal dierproeven voor de Europese registratie (= 363.148).

Sectie 1: Dieren voor het eerst gebruikt in dierproeven

Bijlage 1.1

Dierproeven – diersoort – 2019 t/m 2023

Diersoort	2019	2020	2021	2022	2023
Muizen	152.151	136.675	135.007	126.710	110.796
Ratten	80.683	86.375	92.960	89.366	80.763
Cavia's	9.108	8.509	5.853	4.229	4.681
Syrische goudhamsters	684	2.856	4.297	2.730	1.655
Mongoolse gerbils	54	109	164	60	72
Andere knaagdieren	1.066	495	1.494	741	1.088
Konijnen	13.131	15.337	19.459	17.748	17.277
Katten	52	560	201	12	4
Honden	235	551	626	676	546
Fretten	599	537	467	356	331
Andere roofdieren	81	25	38	24	19
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	83	241	163	403	314
Varkens	10.787	8.861	7.553	6.715	8.639
Geiten	141	99	58	25	40
Schape	1.144	2.076	1.996	1.538	1.721
Runderen	1.821	2.604	2.234	1.144	3.372
Klauwaapjes	0	25	2	5	5
Java-ape	37	28	12	18	0
Rhesusape	98	137	163	68	89
Andere zoogdieren	294	244	261	578	902
Huishoenders	52.287	44.992	41.410	36.407	22.000
Kalkoenen	0	0	85	84	110
Andere vogels	13.766	17.906	12.186	18.661	18.955
Reptielen	1	360	101	0	0
Klauwkikkers	284	2.641	2.943	2.611	706
Andere amfibieën	720	74	12	0	0
Zebravissen	7.587	14.225	12.843	18.012	2.757
Zeebaarzen	0	0	135	0	1.029
Zalmen, forellen, zalmforellen en vlagzalmen	0	0	1.986	1.221	1.000
Guppy's, zwaarddragers, molly's en platy's	0	0	1.688	1.422	267
Andere vissen	38.638	44.673	57.093	90.281	68.782
Koppotigen	0	0	343	98	77
Totaal	385.532	391.215	403.833	421.943	347.997

Sectie 2: Dieren gebruikt in dierproeven (incl. hergebruik)

Bijlage 1.3

Aantal dierproeven - diersoort - 2019 t/m 2023

Diersoort	2019	2020	2021	2022	2023
Muizen	153.888	137.801	135.899	128.122	111.626

Ratten	81.603	87.061	93.487	90.170	81.415
Cavia's	9.108	8.537	5.858	4.233	4.711
Syrische goudhamsters	684	2.856	4.312	2.735	1.655
Mongoolse gerbils	54	109	164	60	72
Andere knaagdieren	1.066	495	1.494	741	1.088
Konijnen	13.298	15.373	19.508	17.787	17.310
Katten	171	604	274	141	138
Honden	550	803	906	1.008	947
Fretten	641	570	494	381	337
Andere roofdieren	81	25	38	24	19
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	135	310	242	474	354
Varkens	11.558	9.192	7.933	7.071	8.882
Geiten	321	248	190	224	206
Schape	1.367	2.278	2.187	1.662	1.736
Runderen	4.214	4.090	3.377	2.236	4.215
Klauwaapjes	0	25	2	5	5
Java-ape	38	28	13	32	22
Rhesusape	117	159	200	145	117
Andere zoogdieren	294	244	263	578	902
Huichoenders	52.430	45.268	41.599	36.511	22.010
Kalkoenen	0	0	97	95	175
Andere vogels	13.911	18.046	12.356	18.794	19.126
Reptielen	1	360	101	0	0
Klauwkikkers	284	2.641	2.943	2.837	867
Andere amfibieën	720	74	12	0	0
Zebra's	7.587	14.225	12.843	18.012	2.757
Zeebaarzen	0	0	135	0	1.029
Zalmen, forellen, zalmforellen en vlagzalmen	0	0	1.986	1.221	1.000
Guppy's, zwaarddragers, molly's en platy's	0	0	1.688	1.422	267
Andere vissen	38.843	44.683	57.093	90.401	68.807
Koppotigen	0	0	343	98	77
Totaal	392.964	396.105	408.037	427.220	351.872

Sectie 3: proefdieren gebruikt voor het creëren en in standhouden van genetisch gemodificeerde lijnen

Bijlage 1.13

Creëren: Aantal dierproeven – diersoort (2019 t/m 2023).

	2019	2020	2021	2022	2023
Diersoort	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Muizen	4.532	5.343	3.808	1.509	7.520
Zebra's	1.243	15	0	0	0
Totaal	5.775	5.358	3.808	1.509	7.520

Bijlage 1.14

In standhouden: Aantal dierproeven - diersoort (2019 t/m 2023).

	2019	2020	2021	2022	2023
Diersoort	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
Muizen	1.194	5.145	11.053	4.626	3.619
Ratten	0	108	274	0	0
Zebravissen	17	70	119	233	137
Totaal	1.211	5.323	11.446	4.859	3.756

Sectie 4: Doden zonder voorafgaande handeling

Bijlage 1.21

Aantal dierproeven – diersoort

Diersoort	Aantal
Muizen	9.107
Ratten	3.765
Andere knaagdieren	15
Konijnen	1
Varkens	173
Runderen	1
Andere zoogdieren	11
Huishoenders	10.039
Kalkoenen	64
Zebravissen	1.218
Zalmen, forellen, zalmforellen en vlagzalmen	2.463
Andere vissen	23.741
Totaal	50.598

Sectie 5: Dieren dood of gedood na gebruik in fok en dieren dood of gedood voor gebruik in fok of dierproef

De NVWA houdt ook toezicht op dieren die bij een vergunninghoudende instelling aanwezig zijn en niet in dierproeven worden gebruikt (artikel 1. b.3. Wod). De NVWA vraagt instellinghouders om de dieren te registreren die zijn doodgegaan of gedood zonder dat zij zijn gebruikt in een dierproef.

Sinds 2014 wordt bij deze dieren onderscheid gemaakt tussen dieren die zijn doodgegaan of gedood na het gebruik in fok (bijvoorbeeld ouderdieren die zijn gebruikt voor de fok) en dieren die zijn doodgegaan of zijn gedood voor gebruik in fok of dierproef (bijvoorbeeld vanwege ongeschiktheid voor gebruik in dierproeven).

In 2023 zijn 162.777 proefdieren doodgegaan of gedood na gebruik in fok en 99.021 dieren doodgegaan of gedood voor het gebruik in fok of dierproef. Het totaal aantal dieren dat in 2023 is doodgegaan of gedood zonder te zijn gebruikt in fok of dierproef of na gebruik in fok is daarmee 261.798 dieren (Tabel 1). Tabel 2 geeft weer dat dit aantal een stuk lager ligt dan de voorafgaande jaren.

Tabel 1.

Dieren dood of gedood na gebruik in fok of dood of gedood voor gebruik in fok of dierproef

	Dieren dood of gedood vóór gebruik in fok of dierproef	Dieren dood of gedood na gebruik in fok	Totaal
	Aantal	Aantal	Aantal
'Gewone' dieren	51.026	26.380	77.406
Genetisch gewijzigde dieren	111.751	72.641	184.392
<i>Muizen</i>	90.579	34.908	125.487
<i>Ratten</i>	1.346	780	2.126
<i>Zebravissen</i>	19.729	36.866	56.595
Totaal	162.777	99.021	261.798

Tabel 2.

Dieren dood of gedood na gebruik in fok of dood of gedood voor gebruik in fok of dierproef per jaar

	2019	2020	2021	2022	2023
	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal	Aantal
'Gewone' dieren	67.697	72.390	76.063	88.763	77.406
Genetisch gewijzigde dieren	374.514	325.304	258.441	253.124	184.392
<i>Muizen</i>	262.238	229.991	190.161	196.553	125.487
<i>Ratten</i>	3.089	3.456	2.622	1.991	2.126
<i>Zebravissen</i>	109.185	91.856	65.296	54.324	56.693
Dieren uit de wilde fauna	556	342	*	*	*
Totaal dieren dood vóór dierproef	442.767	398.036	334.504	341.887	261.798

* Dit wordt niet meer apart geregistreerd, maar is opgenomen bij 'gewone dieren'.

Sectie 6: Herplaatsen van dieren

Tabel 3.

Aantallen per diersoort van dieren die zijn vrijgelaten, terug naar de eigenaar zijn gegaan of zijn geadopteerd

Diersoort	Vrijgelaten	Terug naar eigenaar	Adoptie
Ratten	0	0	309
Cavia's	0	0	10
Syrische goudhamsters	0	0	2
Andere knaagdieren	39	0	0
Katten	0	0	4
Honden	0	9	129
Fretten	0	54	30
Andere roofdieren	19	0	0
Paarden, ezels en kruisingen daarvan	0	16	0
Varkens	0	4.764	0
Schape	0	0	14
Runderen	0	3.154	0

Andere zoogdieren	341	31	0
Huichoenders	0	576	99
Kalkoenen	0	0	8
Andere vogels	17.547	20	90
Zalmen, forellen, zalmforellen en vlagzalmen	286	0	0
Andere vissen	21.399	9	545
	39.631	8.633	1.240